

*Det blev en högtidsstund
för oss alla.*

Trevliga guider berättade om brenneriets historia

Sista sidan

Bildsvep

Pythagoras

Industrimuseum

Tändkulemotorer

OBS!

*Innehåller inbetalningsavi
för årsavgift 2017*

Styrelse

Ordförande

Stig Lundh, Besksötagatan 23, 745 63 Enköping,
Tel 073-829 58 75, stig.lundh@gmail.com

Kassör:

Jan Eriksson, Fjärdhundragatan 32c, 745 30 Enköping
Tel 073-153 60 12, snobben58@spray.se

Sekreterare:

Sven Eklund, Felixvägen 8 A, 737 44 Fagersta,
Tel 0223-162 34, 070-172 98 53, svenlek@hotmail.com

Ledamöter:

vice ordförande

Ola Södergran, Örtagatan 12, 745 32 Enköping,
Tel 0171-386 91, gunsan78@hotmail.com

Curt Eriksson, Pundgatan 3, 749 49 Enköping
Tel 0171-303 48, snobben58@spray.se

Suppleanter:

Monica Eklund, Felixvägen 8A, 737 44 Fagersta
Tel 0223-162 34, monieklund@hotmail.com

Christer Ångman, Parkvägen 2, 131 41 Nacka,
Tel 08-716 88 99, 070-600 71 61, ch.angman@hotmail.com

Klubbmästare:

Rune Adelhag, Torggatan 51 A, 745 30 Enköping,
Tel 070-390 96 36,
rune.adelhag@mbox.lidnet.se

Medlemstidningen J.P.-Bladet

utkommer två gånger per år.

Sista manusdag för nr 1 - 2017 är 1 februari.

J. P. Johansson Sällskapet

bildades 1992, är en ideell och opolitisk förening.

Sällskapetets uppgift är att dokumentera och sprida kännedom om J. P. Johanssons uppfinningar, patent, industriella verksamhet, kommunala engagemang och privata liv.

Medlemsavgifter är 125 kr/år för privatpersoner och 500 kr/år för företag, inklusive annonsutrymme i medlemstidningen.

J. P. Johansson Sällskapet

Bankgiro 5317-6764

www.jpjohanssonmuseum.com

Org. nr. 817001-4537 Swish: 1230297473

J. P. Johansson Museet

är öppet onsdagar 13-16.

Grupper efter överenskommelse.

Besöksadress och Museum:

Tallbacksvägen 2, 749 43 Enköping

E-post: jp.johansson@telia.com

Tel: 073-829 58 75

Ansvarig utgivare, ensamredaktör Curt Eriksson

Kassören hänger upp lampan

Taklampa skänkt av Bengt Carlsson. Taklampan har hängt i Villa Fannalund, gåva till J. P. Johansson.

Ordförande har ordet!

Stig Lundh
Ordförande

Hösten överraskade med mycket snö och kyla. Kanske blir det en rejäl vinter. Isen har redan den 14 november lagt sig på Enköpingsån. Under en tid har vi varit i kontakt med Enköpings Museum för ett samarbete. Viktigt att tänka på museets framtid. Det är svårt med återväxten inom Sällskapet. Museet var i stort

behov av ett larmsystem som är en dyr investering. För att få pengar till larmet skickade vi in en ansökan om bidrag till Riksantikvarieämbetet-. Vår förfrågan blev godkänd och nu har vi ett ordentligt larm med övervakningskameror och support från Securitas.

Våren har varit aktiv med många olika aktiviteter. Årsmötet, se artikeln i JP-bladet. J.P.-dagen blev extra uppmärksammas eftersom vi samtidigt firade 130 år sedan J.P. kom till Enköping. För mer information se artikeln. Vi har medverkat vid Härnevidagen, Trädgårdsdagen och Mickelmäss

i Örsundsbro. På alla evenemang har vi haft tur med vädret. Höstresan till Pythagoras och Norrtälje Brenneri blev en ahaupplevelse. Stort tack till Rune för en oförglömlig resa till Norrtälje.

Har Du något förslag på resa så tipsa Rune.

Vi har varit på PEABs informationsmöte angående bebyggelsen av "Bahco staden". Bra planering för området och stort intresse för historien om J.P. Grävskoporna har nu kommit och arbetet påbörjats. Gamla matsalen i tegelbyggnaden från mitten av 40 talet blir nytt Fritids för området.

Under våren, sommaren och hösten har vi haft många stora grupper på besök från skolor, föreningar och sällskap. Äntligen har vi lyckats få tag i ett smycke utformad som en Ergo skiftnyckel. Smycket finns nu som halsband och örhängen.

Glöm inte att betala in medlemsavgiften för nästa år! Du är en betydelsefull medlem!

2017 blir det 25-årsjubileum!

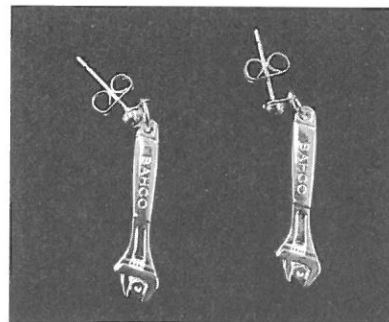
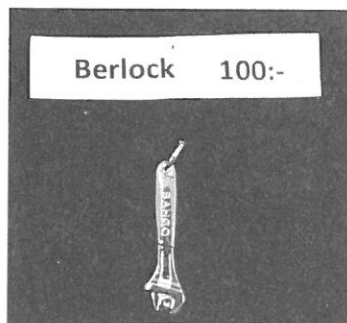
Jag önskar Er alla en skön och avkopplande Jul- och Nyårshelg!

Stig Lundh, ordförande

Nyhet!

Nya hängsmycken med Bahco Ergo skiftnyckel i olika utföranden.

Smyckesdetaljerna uppfyller EU och kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 1988.8) avseende nickelsäkerhet.

**Tack alla Ni som bidragit med gåvor till vårt museum.
Välkomna att se gåvorna på museét.**

ÅRSMÖTESPROTOKOLL 2016-04-19

Protokoll fört vid ordinarie årsmöte i J.P. Johansson-Sällskapet i SNA:s lokaler tisdagen den 19 april 2016.

§ 1. Mötet öppnas

J.P. Johansson-Sällskapets ordförande Stig Lundh hälsade alla välkomna och förklarade årsmötet öppnat. Mötet inleddes med en tyst minut till minne av avlidna medlemmar under året.

§ 2. Val av ordförande för årsmötet

Till årsmötesordförande valdes Helena Proos.

§ 3. Val av sekreterare för årsmötet

Till sekreterare för årsmötet valdes Sven Eklund.

§ 4. Fastställande av dagordningen

Den föreslagna dagordningen fastställdes.

§ 5. Upprättande av förteckning över närvarande medlemmar

Enligt upprättad förteckning är 38 medlemmar närvarande. Förteckningen godkändes av årsmötet.

§ 6. Val av två justeringsmän

Att justera årsmötesprotokollet valdes Kersti Leijon och Marianne Löfgren.

§ 7. Fråga om kallelse behörigen skett

Mötet fastslår att kallelse skett enligt stadgarna.

§ 8. Styrelsens årsredovisning (verksamhetsberättelse)

Årsredovisningen föredrogs av årsmötets ordförande Helena Proos. Årsredovisningen godkänns och läggs till handlingarna.

§ 9. Revisorernas berättelse

Revisionsberättelsen för år 2015 redovisades av Anders Eriksson. Godkänns och läggs till handlingarna.

§ 10. Fastställande av resultat- och balansräkning

Resultat- och balansräkningen för år 2015 redovisades av Jan Eriksson och godkändes av årsmötet. Resultatet balanseras i ny räkning.

§ 11. Fråga om styrelsens ansvarsfrihet

Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för verksamheten 2015.

§ 12. Förslag till utgifts- och inkomststat samt årsavgift för nya räkenskapsåret

Stig Lundh kommenterade budgetförslaget för år 2016 med oförändrade årsavgifter om 125 kr för medlemmar och 500 kr för företagsmedlemmar. Förslaget godkändes av årsmötet.

§ 13. Val av styrelseledamöter, suppleanter och övriga funktioner

Till styrelseordförande för ett år	Stig Lundh	(omval)
Till ordinarie ledamot för två år	Sven Eklund	(omval)
Till suppleant för två år	Monica Eklund	(omval)
Till valberedning för två år	Gunnar Ahlgren	(omval)
	Ola Södergran	(omval)
Till ordinarie revisor för två år	Anders Eriksson	(omval)
Till ordinarie revisor för två år	Gull-Britt Eriksson-Frank	(nyval)

Följande personer som vid årsmötet 2015 valdes på två år har ett år kvar av mandatperioden Jan Eriksson, Ola Södergran och Curt Eriksson som ordinarie ledamöter, Christer Ångman s suppleant, Rune Adelhag som klubbmästare, Karl-Erik Axelsson som revisorsuppleant och Stig Lundh som sammankallande för valberedningen.

§ 14. Övriga ärenden

En mötesdeltagare ställde en fråga om medlemsantalets utveckling. Stig Lundh informerade olika aktiviteter för att öka antalet. Frågande hade en idé om att marknadsföra Sällskapet på olika tekniska loppmarknader.

§ 15. Mötet avslutas

Helena Proos avslutar årsmötet och Stig Lundh tackar årsmötesordföranden med den senaste ergonomiska skruvmejselsatsen från Bahco för väl genomfört årsmöte.

Vid protokollet

Sven Eklund

Sven Eklund

Årsmötesordförande

Helena Proos

Helena Proos

Justeringsmän

Kersti Leijon

Kersti Leijon

Marianne Löfgren

Marianne Löfgren

**GOD JUL
OCH
ETT GOTT NYTT ÅR**
önskar Styrelsen

 Elvbygg ab

0171-38883

**NYBYGGNAD
RENOVERING
DIAMANTBORRNING
OM- och TILLBYGGNAD**

**Maskin &
Verktyg**

**- inköpskällan
för fackmannen -**

Bolandsgatan 12, UPPSALA, Tel. 018-14 94 90
www.maskinochverktyg.se

J P Sällskapet är medlem i:

**JÄRNHANDELNS
INTRESSEFÖRENING**

Org. nr 802001-6740

www.jarnhandlarna.nu

Cykelhörnan

Cykel, fritid, verkstad.

Box 823, 745 26 ENKÖPING
Tfn 0171-303 50, Fax 0171-303 52. Kungsgatan 4.

Mälardalens specialist inom laserskärning och vattenskarving.

I-verkstaden är dotterbolag till Mälarlaser och är ett etablerat svetsföretag. Med ett gott rykte och god kompetens ser I-verkstaden till att kunderna blir nöjda.

Mälarlaser
Laser & Vattenskarving

Post- och besöksadress

Mälarlaser AB
Gesällgatan 2
745 39 Enköping

Tel

0171 - 321 22

Fax

0171 - 356 00

Hemsida

www.malarlaser.se

E-post

order@malarlaser.se

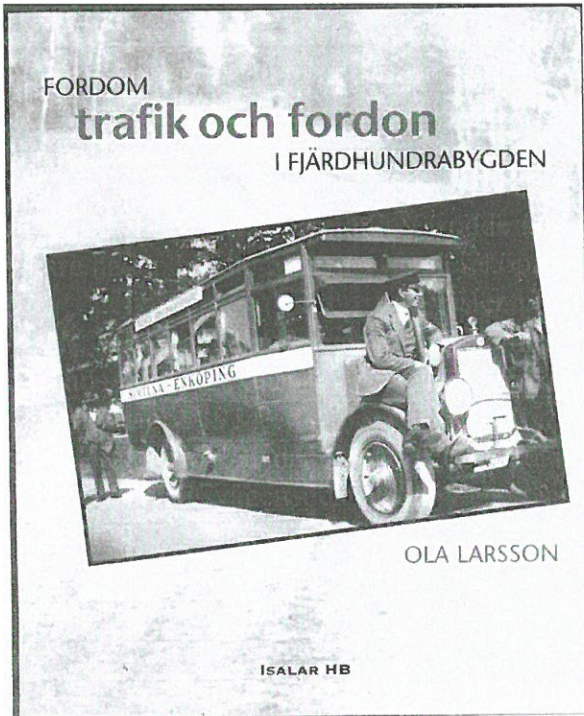

Mor

Matilda Johansson

I vårt arkiv hittade vi dessa teckningar
av mor Matilda Johansson ritade av
sonen Johannes år 1905

Notiser

Av Anders Eriksson har vi fått låna en intressant bok. Ni som är intresserade av äldre lastbilar och andra fordon. Lånas ej ut - men kan studeras på vårt museum.

Kan köpas från Isalar Enköping Norrby 14
Tel 0171-44 71 43, e-post: isalar@globalnet.se

POWERTOOLS **P**

Tryckluft • Hydraulik

Innovativa verktyg för industrin
ger effektivitet, kraft & precision

Tel: +46(0)171-663 000

Fax: +46(0)171-39 316

powertools@powertools.se

www.powertools.se

GRANZOW

TRYCKLUFTSTEKNIK

Komprimering Filtrering Torrkning Styring Service Energioptimering

Granzow AB

Malmagatan 3

745 37 Enköping

Tel 0171-478 000

Fax 0171-392 70

www.granzow.se

ANLITA FACKMANNEN!

• Byggmålning • Rep. målning • Tapetsering

Etablerad 1956

Tel 070 264 48 90

Skälby, 745 95 ENKKÖPING

Møller Bil

®

130 ÅR SEDAN J.P. JOHANSSON KOM TILL ENKÖPING

Han föddes 1853 och hade arbetat i tre lärorika år hos Munktells i Eskilstuna då han sökte platsen som maskinist och gårdssmed på Hagbyholms gods

I Västmanland. Det var 1878 och J.L. von Post hade en smedja vars väggar var byggda av kalkbruk, gjutna i formar med natursten i. Rester står kvar ännu idag.

Smidesmästaren lagade maskiner och redskap på gårdar även i Uppland och legoarbeten utfördes för godset Geddeholms räkning.

JP emigrerade inte med sin västgötska familj till Amerika, ty vid ett besök hos Munktells erbjöds han "vad arbete jag helst ville ha, bara jag stannade i Sverige".

Han fick göra ett monteringsarbete vid Kolningsberget i Norberg, blev en duktig resemontör och lärde sig konstruktionsritning. Han hade gift sig 1881 med Mathilda, som han träffat på Hagbyholm och de bosatte sig i Eskilstuna. Han ville bli sin egen men hur skulle han få råd?

Löjtnant von Post på Hagbyholm och greve Lewenhaupt på Geddeholm lånade honom 500 kr så han kunde köpa den lilla smedjan på Västra hägnaden i Enköping.

Gatukorsningen Sandgatan 28 - Kryddgårdsgatan

Efter ett år hade JP köpt "Fridhem", som varit järnhandlare Thorslunds sommarställe ute i Fanna. Däri ingick också del i kvarntomten på andra sidan vägen. Han använde det lilla vattenfallet i bäcken för att få kraft till sin första, egna mekaniska verkstad. "Hr Johansson

hade sjelf förfärdigat turbinen och den nödiga ledningen» som EP skrev i april 1888. I oktober "sysselsattes 14 arbetare och nya beställningar ingå oupphörligt". Hotet var att bäcken kunde torka ut på sommaren.

"JP som ung företagare"

Det sociala ansvaret för arbetarna ökade men kollektiv

olycksfalls försäkring, sparkassa och sjuk-och begravningskassa ordnade JP. 1890 blev han invald i stadsfullmäktige, där han blev aktiv i 40 år. Skolråd, fattigvård, flickläroverkets styrelse samt Tekniska aftonskolan skulle bli viktiga för JP.

Alla uppfinningarna, som rörtången 1888 och skiftnyckeln 1892, krävde större och modernare lokaler. 1899 stod den nya fabriken färdig - med acetylenbelysning.

Elkraften installerades tre år senare.

I Odd Fellowlogen nr 7 Vestmannia i Västerås invaldes JP också 1899 och han nådde senare högsta graden.

middagen. Ingen annons infires under 25 öre. Lösnr. kostar 3 öre.

V. L. T. 3 ggr, 1 g i mån. 14 rd

Undertecknad,

som under 3 år tjenstgjort som maskinuppsättare vid Munktells mekaniska verkstad i Eskilstuna, verkställer uppsättningar och reparationer af ångmaskiner, tröskverk, qvarn- och sågverk, mejerier m.m.; utför anläggning af rörbrunnar och vattenledningar samt reparerar alla förekommande landtbruksmaskiner. Godt arbete och moderata priser utlovas.

Enköping den 3 juli 1886.

J. P. Johansson

Den stod i Enköpings-Posten 6 juli 1886.

16 juli 1886 flyttade alltså J.P. Johansson med fru och 4-årig dotter till Södra Roten, 5: kvarteret, lägenhet 8 1/2. Huset Sandg. 28 vid hörnet av Kryddgårdsgatan är rivet.

DAGLIGA TURER TILL MER ÄN **50** ORTER!

"Över-dagen-transporter" av paket & pallar till ekonomipris inom Uppland, Stockholm, Södermanland, Västmanland och Dalarna

- ✓ Direktbilar var du vill - när du vill!
- ✓ Skräddarsy egna transporter (sälj firmabilen!)
- ✓ Vår brevbil hämtar och lämnar din post
- ✓ ...och mycket, mycket mer!!!

Småfrakt

Enköping, tel 0171-273 40
www.smafrakt.se

HÅRDA TAG KRÄVER MJUKA GREPP.

När du griper ett verktyg samspekar 42 olika muskler i hand och underarm. Var rädd om dom. Använd Bahcos nya ergonomiska skiftnyckel. Gjord för yrkesmän.

Nya ERGO-skiftnyckeln:

Inga hårda kanter. Inget kallt stål. Ett mjukt handvänligt grepp i tålig termoplast.
Finns i storlekarna 6", 8", 10" och 12".

ERGONOMISKA VERKTYG PÅ VETENSKAPLIG GRUND.

braBil

Lite personligare

Enköpings Grafiska AB - möjligheternas tryckeri

- Affischer
- Bänderoller
- Brevpapper
- Broschyrer
- Böcker
- Digitaltryck
- Etiketter
- Kartor
- Kuvert
- Notisblock
- Offsettryck
- Roll-ups
- Skyltar
- Tidskrifter
- Visitkort
- Vykort

Enköpings Grafiska AB · Fannagatan 22 · 745 41 Enköping
Tel 0171-47 91 85 · Fax 0171-47 96 84 · info@egra.se

Familjen hade utökats med tre barn och bostaden Fannalund stod färdigbyggd 1905. Första barnbarnet föddes 1910 men hustrun Mathilda avled 1914 efter flera års sjukdom. De 28 arbetarvillorna ovanför fabriksområdet var

I kontorsbyggnaden från 1899 finns numera J.P. Johansson-museet.

16 augusti 2014 avtäcktes Peter Lindes bronsstaty vid Gustaf Adolfsplan.

Statyn restes av J. P. Johansson Sällskapet

J. P. Johansson med sin stora rörtång och skiftnyckeln i byxfickan står bara 100 m från den plats där han startade Enköpings Mekaniska verkstad för 130 år sedan.

äntligen klara och alla hade de egna trädgårdar. ”Då barnen rulla utför farstustrappan, ska de rulla i det gröna”

När sonen Hannes Brynge hade övertagit chefskapet och JP sålt aktiemajoriteten till B.A.Hjort kunde han resa till Minnesota i Nordamerika och träffa sina nära släktingar. Modern Christina levde fortfarande och den 27 år yngre brodern ägde ett sågverk. Det var farligt att resa 1916, mitt under kriget, men hans dotter Tyra med måg mötte i New York. Hon fick tillfälle att träffa många kusiner.

Brandstationen med badhuset, som invigdes 1930, Den lilla smedjan revs sedan JP avlidit 1943.

JP hann under de tre månaderna besöka både små och stora fabriker, men inget var särskilt nytt - bara så stort.

JP hade en experimentverkstad i Fannalunds källarvåning. Där arbetade han med att konstruera säkra, ställbara lampor. Bra belysning hade alltid intresserat honom och 1917 fick han patent på armaturen. Två år senare kunde produktionen starta i den nybyggda Triplexfabriken. JP var då 66 år. Med några andra Odd Fellowbröder var han med och stiftade en egen förening i Enköping 1919. Han föreslog ”Ena” som namn på logen. Det var det urgamla namnet på staden och JP blev 1923, vid initieringen, den högra medhjälparen till den förste Övermästaren, som var borgmästare Wijkmark.

*Anniken Karell-Håkansson,
barnbarnsbarn
Östersund 3 juli 2016*

J.P. Johansson Sällskapets höstresa den 15 september 2016.

J.P. Johansson Sällskapet gjorde en höstresa den 15 september i ett soligt och varmt sommarväder. Bussfärden gick mot Norrtälje. Alla var förväntansfulla inför vad dagen skulle ge oss i utbyte.

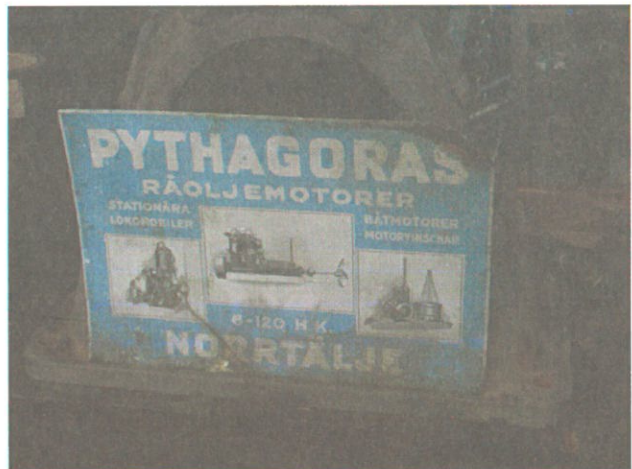

Första stoppet var Norrtälje Brenneri som grundades år 2001 av makarna Richard Jansson och Kristina Anerfält-Jansson. Familjen har brukat gården i fem generationer. Efter omfattande renovering och ombyggnad av gårdens lada stod Brenneriet klart år 2002. Kristina och Richard hälsade oss välkomna med ett glas härlig alkoholfri äppelglögg. Allt som tillverkas är av ekologiska råvaror, äpplen, rönnbär, havtorn, enbär m.m. Företaget har fått många internationella utmärkelser, 4 silvermedaljer och 3 guldmedaljer. Tillverkningen sker i traditionella kopparkärl från Tyskland. Kristina berättade om tillverkningen och Richard om punchens historia, Bellman och Albert Engström. Vi fick också lära oss att det är näsan som är vårt luktcentrum. Efter kaffe, macka blev det

provsmakning av olika drycker samt inköp av deras alkoholfria äppelglögg. Alla var positivt tacksamma för besöket och det blev kraftiga applåder till avsked.

Nu gick bussen vidare mot Norrtälje och inplanerad lunch uppe på Bergsstugan med god mat och en fantastisk utsikt över Norrtälje och vikar av Roslagens skärgård. Nu var det endast en liten tur ner till Pythagoras Industrimuseum. Där blev vi varmt mottagna av guiden Bengt Friman som berättade om fabriken historia. I

dag är fabriken bevarad precis som den var och visar en autentisk fabriksmiljö. Första produkten var en räknemaskin från år 1898 som inte kom i produktion. Den framgångsrika produkten blev en tändkulemotor i storlekar från 8 till 80 hk. Produkterna blev populära i fiskebåtar och att driva lantbruksmaskiner. Tändkulemotor är mycket miljövänlig. Den kan drivas på rapsolja, fett, fiskolja och olivolja m.m. Maskinerna i

produktionen drevs via remdrift. År 1932 kom elektrifieringen. År 1965 tillverkades den sista motorn. Allt är mycket välbevarat även kontoret. I angränsande lagerbyggnad har man inrett ett ide´ centrum för barn och skolungdomar. Här finns det många olika möjligheter att lära om teknik, mekanik, uppfinningar och kraftöverföring. Det kommer även skolklasser från Stockholm. Förra året hade museet över 17000 besökare.

Vi tackade för en proffsig guidad tur. Vi var mycket imponerade över museets omfattning och konstaterade att där finns även J.P. Johanssons handverktyg och Triplex lampor.

Klubbmästaren Rune Adelhag tackade våra guider med en uppskattad skiftnyckel. Frammot kvällen var vi åter hemma i Enköping efter en "utlandsresa" som vi länge kommer att minnas.

Stig L. Lundh

Se även sid 24

Enköpings vykort i färg 4 st 20 kr

*Skiftnyckelgubbenslilja
reg nr SCB L.K 407*

birka
ARKITEKTER

Kyrkogatan 12
745 31 ENKÖPING

**BIRKAARKITEKTER BO SVALBY AB
BO SVALBY**

Tel: 340 76
Mobil: 0705 63 63 77
Birkaarkitekter.be@ewipnet.se

Fax 340 76

**BIRKA SKRIV & RITTJÄNST
KRISTINA NORDSTRÖM**

Tel: 340 74
Mobil: 0737 83 18 98
Kristina_nordstrom@ewipnet.se

Handelsbanken
Enköping

Telefon: 0171-224 80
www.handelsbanken.se/enkoping

Tel 0171 - 47 90 75

ERS

Vulcanusvägen 23, 749 42 Enköping
Svarvar Fräser Borrar
Filar Slipar Svetsar
Bengt och Georg
Tel. 0171-341 46 Fax. 0171-278 99

BERGO TOOLS AB

BERGO TOOLS bär en mer än 100-årig tradition vidare genom att fortsätta tillverka och marknadsföra de välkända och uppskattade Bahcoknivarna. Målsättningen är att genom hög leveransservicegrad samt lyhörddhet för marknadens förändringar och behov, ge den bästa servicen. Knivarna med det välkända hajmärket, står för tradition och nytänkande.

BERGO TOOLS AB,
Paddeborgsparken Ulunda, 745 94 Enköping.
☎ 0171 34460. Fax 0171 34470. Mobil 070 6300768
info@bergotools.se www.bergotools.se

Håller det här verktyget livet ut?

Det beror på det här verktyget.

1. Du kommer åt lättare i trånga håren. Kafarna är smalare och mer vinklade.
2. Aggressiva ständer – små långa in och stora längre ut – vinklade inåt ger bättre grepp.
3. Hela ibogen viger mindre. Trätt det är den starkare.
4. Käfflaget är minst 20% större, du kan greppa större rör.
5. Längre grepp ger bättre hävning, du slipper stå i så mycket.
6. Ingen klänrisk.
7. Myk, varm yta med hög friktion på stark och stabil kärna.
8. Större effektiv arkeivinkel. Varje drag på muttern eller röret blir längre.
9. Tätare tyngpunkt ligger närmare din hand, belastningen på handleden minskar.
10. Bata runda former. Ingen risk för smärtsamma punktblåsor.

BAHCO

© King Bahco Verktyg AB 2013. Bild och text är informationsändamål och ej reklamtext.

ENKÖPINGS BILDEMONTERING

Auktoriserad BILSKROT
Lösar in och hämtar
SKROTBILAR

Säljer

BEG BILDELAR BEG DÄCK

Öppettider: Måndag-fredag 8.00 - 17.00

Lördag 9.00 - 13.00

Stenvretsgatan 6, 749 40 Enköping

Tel: 0171 - 206 66 • Fax: 0171 - 212 68

Sparbanken
i Enköping

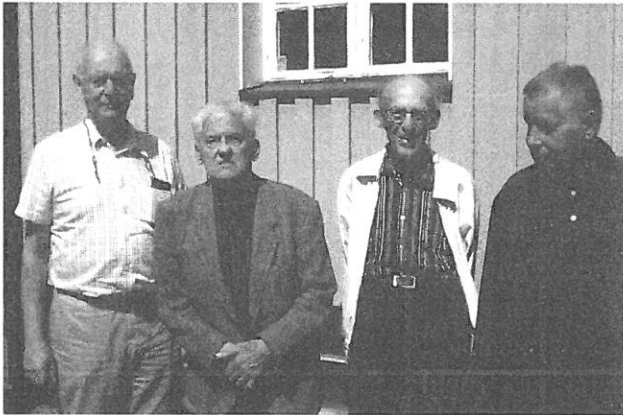
Ovanligt goda möten sedan 1835

www.sparbankenenkoping.se • Telefon 0171-853 00

Telefonbanken 0171-854 54

J. P. Johansson - Odd Fellow

Vi träffades den 30 maj 2016, först på J. P. Johanssonmuseet och sedan i det gula Odd Fellowhuset på Källgatan 23. Det var ExÖvermästaren Harald Stenberg, förra ÖM Karl-Håkan Blomdahl och nuvarande ÖM Roger Larsson från Odd Fellow logen 94 Ena samt Curt Eriksson, Ola Södergran och Anniken Karell-Håkansson från J.P.Johansson Sällskapet. Alla fick veta mer om varandras förening och dess lokaler och vi utgick ifrån vad Håkan Wall skrev om Odd Fellow i boken "Sagan om Bahco" på sidan 151. "Det stämmer" sa Harald, som var den som för 10 år sen blev intervjuad.

Från Karl-Håkan Blomdahl, Curt Eriksson, Roger Larsson och Ola Södergran.

Odd Fellow bildades i England på 1700-talet. Bröderna skulle utföra praktiskt barmhärtighetsarbete och därmed också utveckla sig själva.

Odd kommer från "oath" = ed och man kan således översätta Odd Fellow med "edsvarna kamrater". Medlemmarna väljs in i den slutna, men icke hemliga, orden och är "länkade" till varandra. Syftet är att alla av egna frivilliga medel samlar in peningsummor till olika välgörande ändamål samt praktiskt arbetar efter grundsatserna Vänskap, Kärlek och Sanning.

Thomas Wildey, född i London 1782, for till Amerika, bosatte sig i staden Baltimore, Maryland och försörjde sig som grovsmed. Det rådde då starka motsättningar i både politiska och religiösa frågor, gula febern rasade och hans sociala ansvarskänsla bjöd honom att med kraft delta i hjälparbetet. Slaveri och korruperade förhållanden samt mycken nöd bland arbetarna såg

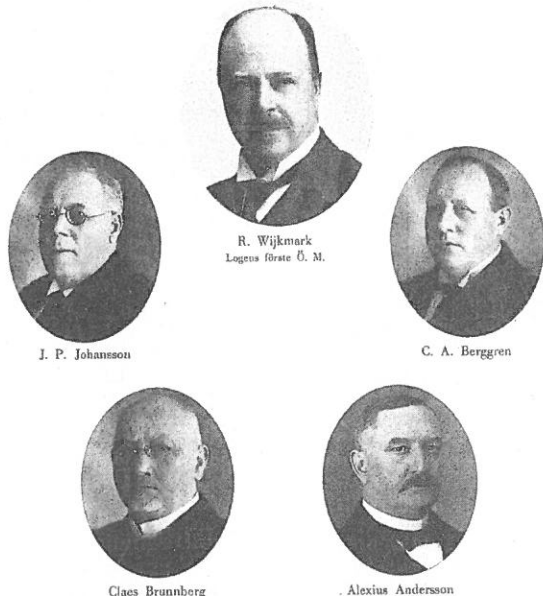
han också. Thomas Wildey trodde dock på medmänsklighet och den 26 april 1819 grundlades The Independent Order of Odd Fellows i Amerika. Rörelsen spreds i hela landet och tillbaka till Europa. 1884 initierades i Sverige logen Nr 1 Scania i Malmö.

Från början var tanken att mästaren i ett yrke skulle hjälpa och stödja sina lärlingar. Detta gjorde ju sedan också J.P.Johansson i Enköping och Fanna. Han kände en stor medkänsla för sina arbetare och 1899 gick han med i Logen nr 7 Vestmannia i Västerås. Den grundades 1894.

Jag har funderat på varför J.P. blev medlem där och senare blev en av stiftarna av Odd Fellow logen i Enköping. Lite historik kan hjälpa till att förklara det.

J.P.Johansson arbetade som smidesmästare på godset Hagbyholm 1878-80 hos godsägaren och riksdagsmannen Jakob Ludvig von Post. (Gården ligger idag granne med flygplatsen i Västerås). På Hagbyholm lagade han maskiner och redskap på egendomarna i Västmanland och Uppland. I hushållet arbetade också Mathilda, hans blivande hustru. Som gifta bosatte de sig i Eskilstuna och fick barn. Att emigrera till Amerika 1883 med hela sin familj från Västergötland blev inte av för Munktells Mekaniska Verkstad erbjöd honom

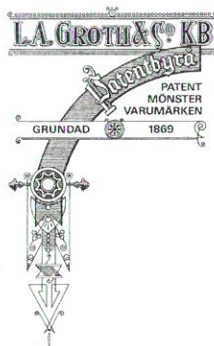
Några av Logens stiftare

Uppfinn skiftnyckeln* - ring därefter till oss på Groth & Co.

Då har du gjort exakt vad J. P. Johansson gjorde och kan vara säker på att alla andra åtgärder sker i rätt ordning. Allt från din idé fram till patentskydd och ett världsomspännande varumärke.

* Skiftnyckeln blev med vår hjälp etablerad över hela världen.
Du är välkommen med en annan idé eller produkt.

PATENT, MÖNSTER, VARUMÄRKEN OCH BOLAGSÄRENDEN I ALLA LÄNDER

GROTH & CO¹⁸⁶⁹
KOMPETENS GENOM SEKLER

BOX 6107, S-102 32 STOCKHOLM · VÄSTMANNAGATAN 43
TEL 08-729 91 00 · FAX 08-31 67 67 · EMAIL: info@groth.se

Arrangör av
Varumärkesdagen
och Patentdagen

ICA Supermarket

★ Stjärnköp ★

Öppet ^{Alla} dagar 8-21

interflora

Hos oss finns det alltid färdiga planteringar
och handbundna buketter.

Med det lilla extra.

Alltid personlig service.

Flora Fjärdhundragatan Tel 300 51

nämligen vilket arbete han ville ha - bara han inte lämnade Sverige. Han fick under sex år där lära sig bl.a konstruktionsritning och maskinuppsättning och blev en duktig resemontör.

J.P.Johansson ville emellertid bli sin egen och löjtnant von Post på Hagbyholm och greve Levenhaupt på Geddeholm var långivarna som trodde att han skulle klara det. Han kunde således köpa den lilla smedjan på Västra hägnaden väster om själva staden Enköping, där pepparrotsländan bredde ut sig. Det fanns två annonser i Enköpings Posten 6 juli 1886 - för precis

Den gula villan, Källgatan 23, köptes av Odd Fellow 1962. Huset byggdes som barnbördshus på 20-talet.

130 år sen! Den officiella annonsen löd : (enl. red. Lönnfalk i EP 12/12 1953) "Ritaren och maskinuppsättaren J.P.Johansson anmälde igår, att han härstädes ämnar driva smidesrörelse, särskildt för mekaniska arbetens utförande". Överst på första sidan stod dock JPs egna annons - med stort självförtroende:

Den lilla familjen bosatte sig på Sandgatan, i hörnet av Kryddgårdsgatan, med fyra-åriga dottern Tyra. Sorgligt nog hade Johannes, den två-åriga sonen, dött i difteri och scharlakansfeber bara ett par veckor innan flytten från Strandgatan i Eskilstuna. Efter ett år flyttade familjen ut till Fanna, där järnhandlare Thorslund hade sålt sitt sommarhus Fridhem - med tillhörande kvarntomt på andra sidan bäcken. JP byggde vid det lilla vattenfallet, en turbin för att få kraft till sin mekaniska verkstad. Det sociala ansvaret för arbetarna ökade. 1890 invaldes JP i stadsfullmäktige, där han fortsatte att vara aktiv i 40 år. Han satt i skolråd och fattigvårdsstyrelse, i styrelsen för flickläroverket och den tekniska aftonskolan. 1896 skänkte han grundplåten till en sjuk-och begravningskassa.

Uppfinningarna krävde större och modernare verkstadslokaler. 1899 stog den nya fabriksbyggnaden färdig - med acetylenbelysning. Elkraft kom tre år senare. (I kontorsbyggnaden huserar numera J.P.Johansson Museet). Samma år 1899, den 10 oktober, blev J.P.Johansson invald i Odd Fellow - logen nr 7 Vestmannia i Västerås, där han senare nådde högsta graden.

Åren gick, Villa Fannalund byggdes och de fyra barnen hade blivit vuxna. JPs hustru Mathilda avled tyvärr i april 1914 efter flera års sjukdom. Mark till "smevillor" hade bolaget köpt redan 1906 och Vulcanusvägen och andra vägar var klara när äntligen i september 1914 de första två tomterna kunde säljas. Inom ett par år hade 28 arbetarvillor med egna trädgårdar byggts ovanför fabriksområdet. "Då barnen rulla utför farstustrappan, ska de rulla i det gröna. Det är min princip".

Jag har hittat ett annat intressant samband mellan JP och Odd Fellow - men först lite mer historik. När sonen Hannes Brynge övertagit chefskapet för Enköpings Verkstäder och JP sålt aktierna till B.A.Hjort kunde han tänka sig att resa till Amerika för att träffa sina släktingar. Modern Christina var 86 år levde fortfarande. I norra Minnesota bodde också i närheten av henne tre systrar med sina familjer. System Anna hade med stor familj flyttat till staten Washington men avlidit i nov. 1915. Brodern Charles bodde på den kanadensiska sidan av gränsen. Han hade ett sågverk och honom skulle han också besöka.

JP avreste alltså 3 juni 1916 med tåg från Enköping och vidare med båt från Bergen i Norge. Det var mitt under första världskriget och han började sin resedagbok 31 maj med följande lägesbeskrivning: "Tyska flottan vann ett stort slag över engelska flottan och handelsfartyg kan torpederas av U-båtar. Titanic förliste 1912 och man ser flytande isberg!"

Dottern Tyra bodde under kriget några år med maken Anton Zachariasen och deras dotter Inger i Baltimore - just i den staden där Thomas Wildey hade grundat orden Odd Fellow i Amerika! Anton var kapten på sitt fartyg "Aztec" och gick på en rutt från Mexikanska Gulften upp till Mont-

Du som är medlem i J P Johansson Sällskapet

har alltid **RABATT**

300 kr/p
på samtliga flerdagsresor

Läs om/boka Din resa på vår hemsida
www.nordsydneyresor.se

ALLTID med
påstigning i **BÅLSTA**
Stockholm Enköping
Uppsala
INGA anslutningstillägg

Arrangör/bokning:
NORD SYD
Flyg och buss AB
Box 1010 745 27 Enköping
Tel. 0171 - 356 63

www.nordsydneyresor.se

ProVac AB

-Elservice
-Elinstallationer
-PLC - programmering
-Maskinkonstruktion

Tel 0171-272 77
Fax 0171-242 77

-Prototypframtagning-
-Styr- och reglerteknik-
-Ritning och dokumentation i CAD
-Konstruktion, tillv. av styrsåp

E-post: provac@swipnet.se

Björks
BUSS

VÄSTERÅS · HALLSTAHAMMAR · ENKÖPING · BÅLSTA

www.bjorksbuss.se

021 - 15 75 50

info@bjorksbuss.se

Redovisningsproffsen
i Enköping AB

Gulriskagatan 8
Tel 0171-369 00

real. Han och Tyra mötte JP i New York och JP skriver: "Jag vet ej när jag blivit så glad"! Hon följde med och träffade släktingarna. Sen besökte han både små och stora fabriker och noterade mycket tekniskt. Inget var direkt nytt men "allt var bara i en så oerhört mycket större skala". JP iakttog ofta hur man levde. Hade han Odd Fellows arbete i sina tankar?

Vid hemkomsten efter tre innehållsrika månader satte han igång med att uppfinna en säker, ställbar, elektrisk belysning. Han hade sin experiment verkstad i Fannalunds källarvåning och året 1919 började produktionen av Triplexpendlarna i den nybyggda fabriken i närheten. Där kom han att ha sin sysselsättning till 1943, då han avled.

I Logen nr 94 Enas historia står: "År 1919 samlades nitton Odd Fellow- bröder boende i Enköping och tillhörande bl.a. logerna nr 7 Vestmannia och nr 14 Svea i Uppsala, för att utröna intresset av att bilda en Odd Fellow- förening i Enköping". Mottot hade alltså sedan 26 april 1819 - alltså jämt 100 år tidigare när Thomas Wildey grundade orden i Baltimore - varit Vänskap, Kärlek och Sanning. Året därpå i april 1920 tillskrev man Storsiren om att få bilda en Odd Fellow- förening. "En av logens stiftare, fabrikören och uppfinnaren J.P.Johansson hade föreslagit att logens namn skulle vara Ena, den urgamla benämningen på Enköping". Han blev också suppleant i den kommitté, som skulle utreda frågan om anskaffande av lokal för den blivande logen.

23 mars 1923 instiftades sedan den nya logen nr 94 Ena av Storsire Wilhelm Laurens. 46 bröder invaldes, varav 22 överfördes från andra loger.

De flesta hade tillhört moderlogen nr 14 Svea i Uppsala. Borgmästaren Br R. Wijkmark installerades som logen Enas förste Övermästare och Br.J.P.Johansson som Ö.M.s högra medhjälpare. De nybyggda logelokalerna på Kungsgatan 8, en trappa över gården, invigdes dagen därpå med många högtidstal. Därefter avnjöts bankett å Stadshotellets festvåning och "Bland talen ägnade Br. J.P.Johansson de inbjudna honoratiories en skål som besvarades av Rektor Planck....." Större lokaler på Kungsgatan 27 invigdes 1933 men tanken på ett eget Odd Fellow-hem fanns hela tiden. 1962 kunde man äntligen köpa det gula, f.d. Barnbördshuset. Smedjan på den andra sidan Källgatan, där J.P. Johansson hade startat sin verksamhet i Enköping, revs 1943.

Redan 1854 ville kvinnor i Amerika delta i Odd Fellow-rörelsens arbete och en Rebeckagren bildades. I Malmö instituerades R nr 1 Margareta 1967 och i Enköping bildades R 76 Ebba Brahe 10 oktober 1992.

Odd Fellow är idag aktiva i sina nyrenoverade lokaler och deltar i en insamling för att förbättra diagnostiseringen av prostatacancer.

16 augusti 2014 var en glädjens dag. Då avtäcktes Peter Lindes härliga bronsstaty av J.P.Johansson vid Gustaf Adolfsplan - bara 100 m från där den lilla smedjan stod!

Dessutom kan vi i år fira att J.P.Johansson med familjen flyttade från Eskilstuna hit till Enköping den 18 juli 1886 - alltså för jämt 130 år sen.

Anniken Karell-Håkansson Östersund 14/6 2016

Allt inom byggplåt och hallbyggnader

Hör med oss!

Plåthuset

Enköping Tel 0171-44 00 75
Fax 0171-44 09 99
www.plathuset.com

XL BYGG STEN & SON

EN RIKTIG BYGGHANDEL

Tel. 0171 - 33070 Besöksadress: Spjällgatan 29
Postadress: Box 17, 74521 Enköping

J P Dagen 2016

I dagen EP fanns det med en helsida om JP-dagen. Det mycket blåsiga vädret gjorde att Göran Sundström ringde mig och sa att dom inte hade en möjlighet att visa sin utställning beroende på mycket hårda kulinvindar.

Dessa hårda vindar kämpade vi med hela dagen.

Vi fick en Svensk mästare i skiftnyckel hantering, både herr och damklassen.

Det blev lågt deltagande i tipsrundan , beroende på den kraftiga vinden. Vinnare blev Stella Blomqvist med 7 rätt. Priset blev en stor Bahco hylsnyckelsats.

Ronny Erikssons musik på samlings CD n blev succé! Många besökare kom fram och berömde oss för den fina musiken, som bidrog till den fina stämningen trots hårda vindar.

Trots omständigheterna, blev det en hyfsad JP-dag,

Hälsningar

Stig

SM i skiftnyckelhantering vanns av samma segrare som 2015, Hans Lindström, Grattis

Från industri till bostad

I höst eller vinter räknar Peab med att inleda bygget av Bahcostaden.

I en första etapp ska företaget bygga 58 lägenheter i det forna industriområdet.

Peabs projektering av den första etappen på Bahcos gamla industriområde på Tallbacksvägen har pågått under en tid.

- Vi kommer innan sommarsemesterna att gå ut med information om bland annat lägenhetsstorlekar, prisnivåer och hur man gör en intresseanmälan, berättar Stefan Liljebris, regionschef på Peab.

Efter sommarsemesterna kommer sedan försäljningen av lägenheterna att påbörjas i området som är kärnan i Enköpings industriella historia och ett område som Enköpingsbor har en anknytning till på ett eller annat sätt.

- Produktionen kommer sedan att påbörjas i slutet av 2016, vilket innebär att inflyttning kan ske i början på 2018, förklarar Stefan Liljebris.

I den första etappen kommer företaget att bygga två fyravåningshus med totalt 58 lägenheter i varierande storlek från två rum och kök till fyra rum och kök. Husen ska byggas längs med Tallbacksvägen, i nära anslutning till Bahcos gamla kontorsbyggnad, där det i dag är ett museum.

Bahcostaden

I sin marknadsföring kallar Peab området för Bahcostaden.

- Det var vår reklambyrå som fick fria händer att ta fram ett namnförslag till området. Med tanke på områdets historia och bakgrund så är namnet klockrent, menar Stefan Liljebris.

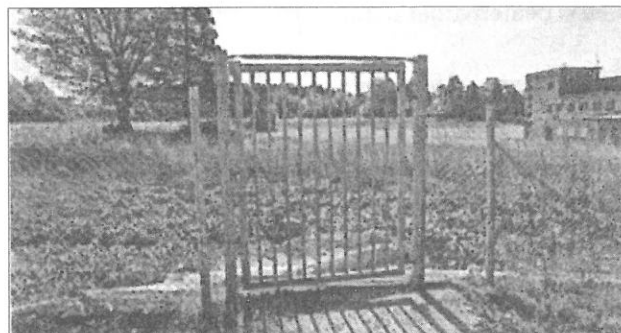
Peab kommer också att ta upp en diskussion med Enköpings kommun och miljö- och byggnadsnämnden om att man gärna skulle se att området döptes till Bahcostaden.

På det här markområdet ska Peab bygga två fyravåningshus med totalt 58 lägenheter.

- Spontant kan jag tycka att området kan behöva en koppling till det som varit Enköpings största industri, säger Matz Keijser (S), ordförande i miljö- och byggnadsnämnden.

Martin Burström, är samordnare för kommunens namnberedningsgrupp. Han konstaterar att de framtida gatorna i område redan fått sina namn, däremot finns det inget namn på området ännu.

Peab skulle kunna tänka sig att Bahcos gamla industriområde döptes om till Bahcostaden.

- Gatorna har döpts till namn som bland annat Sliparegatan och Gjutaregatan och har koppling till den industri som funnits i området, vilket även namnet Bahcostaden har, säger han.

Fullföljs alla planer, för det gamla industriområdet innebär det att drygt 700 nya bostäder under de kommande 10-15 åren.

text: Kjell Sjöberg

foto: Magnus Eriksson

Korsord infört i SVD Kultur söndag 2 oktober

KS FÖRSTA GENÅTA UPPFINNING	VAGAD KUPP	BEN SOM SLÄR VALLOKAL	B	ARMAR I VÄTEN HADE X I BOTTEN	P	1988 F. NADES LÄTT PÅ FÄRE TÄG TILL VECKAT -3	XUPP FÄRN NAGOT VÄLLA HAK HEMMA -3 RYBLIGT	PENGI SAMAR- KAND	VAR BRA KNÄFF TRE ROLIGA	L	BÖRMAN RÄTTI KRYSSBET FRÅN	S	PSALM	H	STADS- KÄR- NOR	E- POSTEN FRANKOR IBAT	ÄRLIG PETER KAND FRANM	A	KÄNT Å VAL ÅTÅDET GRÖNA	F			
PROBLEM BETE: VÅ REPA- RÄLLER HÖSEN KÄNDHÄRTE REPARATÖREN TÅ MED	R	I	F	I	F	I	H	U	N	D	R	A	M	T	Z	J	O	N	E	R			
LAND TOMD PÅ SITT IN- NEHALL	Å	G	O	R	H	U	N	D	R	A	FLICKA	N	T	Z	J	O	N	E	R				
ÅR KAND FÖR SITT RUCKEL	K	E	R	U	B	L	E	B	E	M	A	N	V	E	N	T	I	L	R	U	T	A	
ANGEL	I	N	T	R	O	ÖM GEST LAKARE	K	R	A	M	FÖR- FLYF DE BERG	S	E	S	A	M	LÅTA EN ANNAN BÖI KÅKEN	Y	N	E	R	E	
FÖRSTEL GOKFA AUKTION	S	Å	L	D	E	S	H	S	B	KISTA OCH LIV- RÄDDA- RELOT	R	M	U	N	K	T	E	L	L	S	SOM RÖR EN STJÄR- NA		
TJÖF GÖRTE GÖRTE	E	T	N	A	FÄR IHOP	S	K	O	C	K	DE- HÖVS FÖR EN RÖ- KÅRE	A	S	K	F	A	T	VID HÖGANÅS ELLER POJKE I NORGE	XVÄN MEDIG	L	E	O	
FÄT- TÅDES TÅR- ÄRLIG	R	B	T	F	U	L	L	ISKALA MED SCALA	D	Y	R	A	R	I	S	B	E	S	V	Å	DE GÖR RENT FÖR TERNA	ÅGNA SIG ÅT SÅG KARNÄ	
HÄR ÄR ARBETS- MATT	Ä	H	N	A	GLAP- TÖNHIT KAN MYSLÄG	L	A	Y	L	NÄSINTE AVARM KVISTAR TIL PETER TIL A D	R	I	S	T	V	Å	R	HAR OF- VA MÖ- RO TIER MEAT- VÄLDIG ROGÅRE	T	V	Å	R	
KÖR KVINNA KÄRKA- TYR	Ä	D	O	A	BLUDA (UT) GLOBEN	T	A	T	A	VID HÖGANÅS ELLER POJKE I NORGE	J	O	H	A	N	P	DE GÖR RENT FÖR TERNA	ÅGNA SIG ÅT SÅG KARNÄ	L	E	O		
BORÅ BAD	B	N	P	S	P	A	T	A	T	A	J	O	H	A	N	P	DE GÖR RENT FÖR TERNA	ÅGNA SIG ÅT SÅG KARNÄ	L	E	O		
MATROS O SPOKE	G	A	S	T	SKENA GENOM- GÅK TEST	R	Ä	L	A	R	I	S	T	V	Å	R	HAR OF- VA MÖ- RO TIER MEAT- VÄLDIG ROGÅRE	T	V	Å	R		
TÅKA SARNA	I	D	R	E	MEJERI- PRO- DUK	K	E	S	O	VID SVART VAL	N	Ä	T	O	R	P	A	R	VID HÖGANÅS ELLER POJKE I NORGE	XVÄN MEDIG	L	E	O
ÄR RING- BYLAG FIC EN Ö	T	O	N	G	A	N	S	K	T	BOK ÅGNAR SIG ÅT VÄDER- BUNDEN YER- SAMHET	L	Y	C	K	A	O	C	H	U	N	D		
J	J	U	D	E	OFFICER HANGER LÖST	M	A	J	O	R	S	P	Ä	R	H	U	N	D	HAR ARG IDIDAN GLÖD PÅ HAVET	H	O	R	N
GÖR DET NÅR TOSER HÅLSÅR	N	I	G	S	ERSÄT- TERER ITAL	M	A	S	T	E	R	V	E	R	K	LÖPP SLANGA DET Ö VÄLDIGA	R	A	C	E	ÖSTER- RIKE		
VAR X PÅ SPÅRET SOM UNG	G	A	L	E	P	P	O	HUS VID HUS FÄR TILL VÄGÖR	L	Ä	N	G	A	BÖRMAN BEBLUT DAVID TUSA	F	Ö	R	A	N	K	R	A	
R	R	A	L	L	A	R	E	B	Ä	R	KÖPAS VID LÖPNING TUNNA	G	Å	C	A	P	E	FRÅM- FÖRDE BAND LIVE	S	A	KUNGS- FISK	VILL FÅ TRÄFF MED MISS	
ÄR EN GUBBE HÖR HELLING	T	R	E	K	A	N	T	I	G	ÄR OFFTA EFFERT- FULLT	F	Ö	R	V	A	R	I	N	G	S	R	U	M
SKAL- BÄGGE FLICKA SKÄNKE	Ä	S	A	N	N	O	L	L	K	A	D	A	M	E	N	T	I	O	N	E	R		
I	N	B	E	R	I	E	R	BÄRFOTA- BARNET BÄTTI PÅ HANDLÄRNING	T	R	A	P	P	BATAR	G	A	G	N	A	R	FJ 2/10 2016		

KONSTRUKTÖR: PETER JOHANSSON

J. P. Johansson Sällskapets årsmöte 19 april 2016

Eric Elliot 94 år höll föredrag om sitt liv under krigsåren. Helena Proos t v.

J. P. Johansson-sällskapet har haft årsmöte den 19 april i SNA/Europe/Bahcos lokaler på Linbanegatan i Enköping. Mötet inleddes med en tyst minut för kassör Kurt Johansson som avled i juli 2015 samt övriga medlemmar som avlidit. 38 personer var med på mötet. Många var från orter utanför Enköping.

Ordförande för mötet var Enköpings kommuns styrelseordförande Helena Proos. Helenas spontana kommentar: trevlig med så många medlemmar på mötet.

Förhandlingarna gick enligt dagordning. Styrelsen fick ansvarsfrihet. Följande personer valdes till styrelse: Ordförande Stig Lundh, Ola Södergran, Jan Eriksson, Curt Eriksson, Rune Adelhag, Monica Eklund, Christer Ångman. Trots vikande medlemsantal beslutades oförändrad medlemsavgift, 125 kronor. Helena Proos avtackades för professionellt ordförandeskap med en Bahco Ergo-skruvmejselsats och en varm applåd. Klubbordförande Rune Adelhag påminde om den kommande intressanta höstresan den 15 september till Industrimuseet Pythagoras och Norrtälje Brenneri.

Eric berättade om 2:a världskriget och flyganfall mot Berlin

Efter mötet berättade före detta bombflygsnavigatören Eric Elliot, 94 år, om

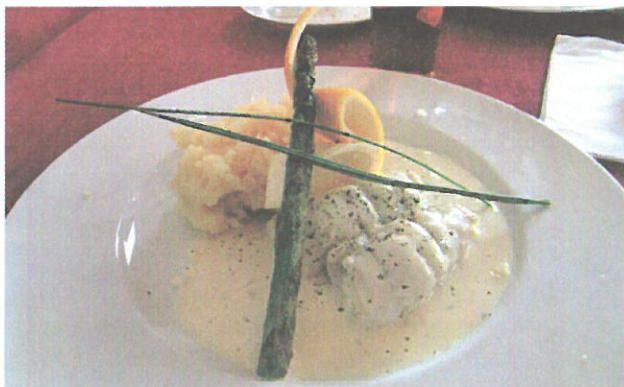
egna upplevelser under åren 1943-1945. Sällskapet fick vara med om ett flyganfall mot Berlin med många fler än 100 bombplan. Eric är född i Skottland, utbildades i Kanada. Efter kriget börjar Eric arbeta på Volvo och Modo som vöersättare. Träffade en svensk flicka, gifte sig och fick tre barn. Eric jobbar fortfarande med att undervisa i engelska. Eric avtackades med en stor applåd och en cd med J. P. Johanssons vals och Morgonskift i smedjan. Efteråt blev det en härlig landgång med kaffe och kakor. Mötet avslutades med lottdragning av olika vinster. Eric Elliot vann högsta vinsten, en omfattande fruktkorg. Vid hemgång är det typiskt aprilväder, soligt, lite kyligt och blåsig. Det har varit många trevliga möten och samtal som finns kvar i minnet.

Stig L. Lundh

Fabriker i Enköping. Fabrikerna i Enköping sysselsatte under 1907 enligt uppgift följande antal arbetare: Enköpings mek verkstad (Bahco) 117, Enköpings maskinfabrik 92, Mälardalens tändsticksfabrik 69, Alex Anderssons mössfabrik 45, Emil Johanssons snickerifabrik 26, sv Industribolaget (Leksaksfabrik) 12, Fanna ångsåg (L P Sten) 10, Enköpings-Postens tryckeri 8, Enköpings tidnings tryckeri 7, A V Carlssons snickeriverksatd 6 osv

Lunchen uppe på Bergstugan med god mat och fantastisk utsikt över Norrtälje och Roslagens skärgård.

Rune gjorde en bra jämförelse. ”Det här ser ut som och känns som Barcelona vad gäller utsikten, solen och värmen”.

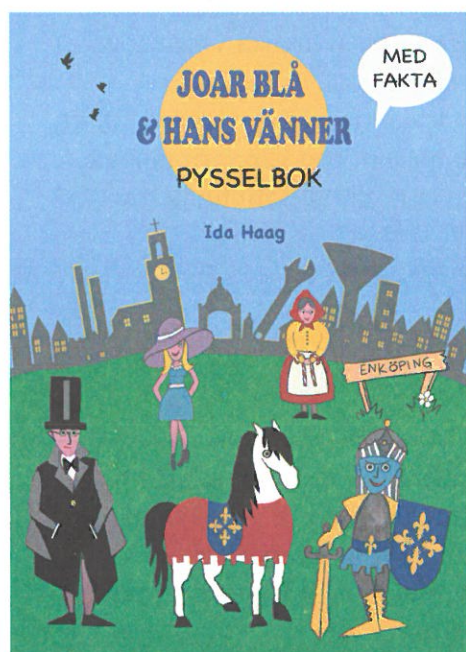
Rödspätta och potatismos till lunch

Utsikten från Bergstugan

Bilder från Pythagoras

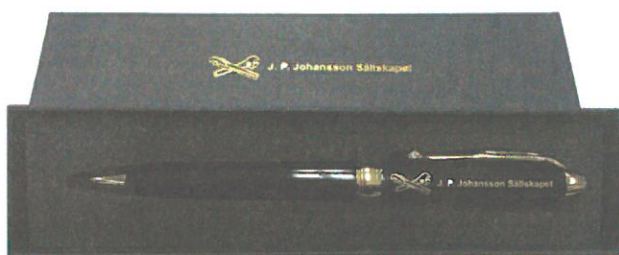

Pysselbok
med Enköpings anknytning.
Författaren Enköpingsflickan

Ida Haag

Pris 80:-

på J. P. Muséet

Kulspetspenna

Kulspetspenna med blått bläck
Mycket välbalanserad design och
lätt skriven inklusive presentkar-
tong. Svart och guld märkt : JP
Johansson Sällskapet

Specialpris 40:-